

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Lautsi ve diğerleri/İtalya – 30814/06

Karar 18.3.2011 [BD]

1 no'lu Protokol'ün 2. maddesi

Anne ve babanın felsefi inançlarına saygı

Anne ve babanın dini inançlarına saygı

Devlet okullarında sınıflara haç işaretinin asılması: *İhlal yok*

Olaylar – Başvurucu, çocuklarının kayıtlı olduğu devlet okulunda yapılan bir toplantı sırasında, çocuklarını laiklik ilkesine göre yetiştirmek istediğini ve sınıflarda haç işaretinin bulunmasının bu ilkeye aykırı olduğunu ifade etmiştir. Okul idaresinin sınıflarda haç işaretini kaldırmama yönünde karar alması üzerine, başvuru idare mahkemesine başvurmuştur. Bu arada, Eğitim Bakanlığı sınıflara haç işareti konulması yetkisini okul yöneticilerine bırakan bir yönerge çıkarmıştır. En son yargı mercii olan Danıştay tarafından onaylanan bir kararla, başvurunun başvurusu reddedilmiştir. Başvurucu ile iki oğlu (ikinci ve üçüncü başvurucular) AİHM'ye başvurmuştur. AİHM, 3 Kasım 2009 tarihinde verdiği bir kararda, oybirliğiyle, AİHS'nin 9. maddesi ile bağlantılı olarak incelediği 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Hukuk – 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesi: Devlet okullarındaki sınıflarda haç işaretinin bulunmasıyla ilgili karar savunmacı devletin eğitim ve öğretim alanında yerine getirdiği görevlerle ilgili olup, 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesinin ikinci cümlesinin alanına girmektedir. Dolayısıyla, devletin anne ve babanın eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterme yükümlülüğünün işin içine girdiği bir alanda bulunuyoruz. Haç işareti, her şeyden önce, dini bir semboldür. Başvurucunun, çocuklarının kayıtlı oldukları bir devlet okulundaki sınıflarda haç işaretinin gösterilmesinin, devletin, çocuklarının eğitim ve öğretimlerinin kendi felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama hakkına saygı göstermemesi olarak görmesi anlaşılır olsa da, başvurunun subjektif algısı, tek başına, 1 no'lu Protokol'ün 2. maddesinin ihlal edildiğini göstermeye yetmez.

Devlet okullarının sınıflarında haç işareti bulundurma yönündeki tercih, prensip olarak, savunmacı devletin takdir payı içerisine girmektedir. Bu konuda Avrupa'da bir konsensüsün bulunmaması bu tavrı desteklemektedir. Ancak, bu takdir payı bir Avrupa denetimi altındadır.

Devlet okullarının sınıflarında, şüphesiz Hristiyanlığa gönderme yapan, haç işareti bulundurmaya öngören düzenleme, ülkenin çoğunluk dinine okul ortamında üstün bir görünürlük vermektedir. Ancak bu, tek başına, savunmacı devletin endoktrine etme (Hristiyanlığı aşılama) girişiminde bulunduğunu göstermemektedir. Dahası, bir duvara asılmış olan bir haç işareti esas olarak pasif olan bir sembol olup, öğrenciler üzerinde didaktik bir nutuk veya dini faaliyetlere katılmaya benzer bir etkiye sahip değildir. Büyük Daire, Daire'nin haç işaretinin sınıflarda asılmasının, olayların olduğu dönemde on bir ve on üç yaşlarında olan, ikinci ve üçüncü başvuru üzerinde dikkate değer bir etkide bulunduğu yönündeki görüşünü paylaşmamaktadır. Haç işaretinin sınıflarda asılı olmasının Hristiyanlığa okul ortamında sağladığı yüksek görünürlük o kadarda kesin değildir. Bir taraftan, bu işaretin mevcudiyeti zorunlu bir Hristiyanlık eğitimiyle karıştırılmamalıdır. Diğer taraftan, İtalya okul ortamını başka dinlere de açmaktadır. Dahası, başvuruçular, sınıflarda haç işaretinin bulunmasının, proselitizmi (bir dini ya da inancı yayma çabası) çağrıştıran başka eğitim uygulamalarının gelişmesini teşvik ettiğini iddia etmemekte ve ikinci ve üçüncü başvuruçuların, görevlerini ifa ederken, sınıfta haç bulunmasına belli bir amaç güderek dayanan bir öğretmenle karşı karşıya geldiklerini ileri sürmemektedirler. Son olarak, başvuruçular, ebeveyn olmaktan kaynaklı, çocuklarını aydınlatma ve onlara tavsiyelerde bulunma, onlara yönelik doğal eğitimci görevlerini yerine getirme ve onları kendi felsefi inançları doğrultusunda yönlendirme hakkını tamamen muhafaza etmiştir. Böylece, otoriteler, başvuruçunun çocuklarının kayıtlı olduğu devlet okulunun sınıflarında, haç işaretini muhafaza etmeye karar vermekle, savunmacı devletin, eğitim ve öğretim alanında yüklendiği görevleri yerine getirmede, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterme yükümlülüğü çerçevesinde, sahip olduğu takdir payının sınırları içerisinde hareket etmişlerdir.

Sonuç: İhlal yok (İkiye karşı on beş oyla).

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée.

Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Tout personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.